

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG LEGFELSŐBB BÍRÓSÁGA

1/1999. MJE szám

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága jogegységi tanácsa a Legfelsőbb Bíróság elnöke által kezdeményezett jogegységi eljárásban meghozta a következő

jogegységi határozatot:

A munkáltatónál történő üzemi tanács-választásnál a munkáltatóval (részlegnél történő üzemi tanács-választás esetén a részleggel/üzemmel) munkaviszonyban álló taggal rendelkező szakszervezet állíthat jelöltet a megjelölt tagjai közül. Ilyen jogosítvány - az előfeltételek hiányában - a szakszervezeti szövetséget nem illeti meg.

Az üzemi tanács választására irányuló szavazásnál - az Mt. eltérő rendelkezése hiányában - szabályszerű minden olyan eljárási mód, amely a szavazásra jogosultak és csak azok választási jogának gyakorlását biztosítja. A választás jogszerűségének elbírálásánál nem az 1997. évi C. törvény alkalmazását, hanem azt kell vizsgálni, hogy lényeges, vagyis az eredményre kiható szabálytalanság megállapítható-e.

Az üzemi tanács-választás lebonyolításával kapcsolatos vitára vonatkozó szabályok hatálya nem terjed ki a központi üzemi tanács delegálás útján történő megalakítására.

I n d o k o l á s

A Legfelsőbb Bíróság elnöke az 1998. novemberi üzemi tanácsi választások előkészítése, illetve lebonyolítása során felmerült néhány olyan elvi kérdésben jogegységi eljárást kezdeményezett, amelyben az eljáró bíróságok eltérően foglaltak állást a következők szerint.

Több eljárásban vitás volt, hogy az üzemi tanács-választásnál melyik szakszervezet állíthat jelöltet, különösen vitatott volt a szakszervezeti szövetség jelölt-állítási joga.

Több határozat szerint a munkáltatónál képvisellel bíró szakszervezet önállóan állíthat jelöltet. Ez a jog a szakszervezetek által létrehozott szakszervezeti szövetséget is megilleti, ha a bírósági nyilvántartásba társadalmi szervezetként bejegyezték, és az alapszabály értelmében a szövetségnek természetes személy tagjai is lehetnek.

Ekként döntött a Fővárosi Munkaügyi Bíróság a 24.Mpk.50.271/1998/2. számú végzésével, melyet a Fővárosi Bíróság a 49.Mpkfv.28.784/1998/2. számú végzésével helyes indokainál fogva helybenhagyott.

Hasonlóan döntött:

a Fővárosi Munkaügyi Bíróság a 24.Mpk.50.304/1998/4. számú végzésével, melyet a Fővárosi Bíróság a 49.Mpkfv.21.246/1999/2. számú végzésével helyes indokainál fogva helybenhagyott,

a Fővárosi Munkaügyi Bíróság a 24.Mpk.50.305/1998/4. számú végzésével, melyet a Fővárosi Bíróság a 49.Mpkfv.20.997/1999/2. számú végzésével helyes indokainál fogva helybenhagyott,

a Fővárosi Munkaügyi Bíróság a 24.Mpk.50.306/1998/4. számú végzésével, melyet a Fővárosi Bíróság a 49.Mpkfv.20.893/1999/2. számú végzésével helyes indokai alapján helybenhagyott.

Ezekkel ellentétben

a Fővárosi Munkaügyi Bíróság az előzőekhez hasonló, 24.Mpk.50.302/1998/4. számú végzését a Fővárosi Bíróság az 55.Mpkfv.21.755/1999/2. számú végzésével megváltoztatta és a kérelmet elutasította. A másodfokú bíróság kiegészítette a tényállást azzal, hogy a kérelmező a kérelmezettnek a jelöltállítási jogát megtagadó, október 9-i intézkedésével szemben öt napon belül nem kezdeményezett egyeztetést (Mt. 54. §) és erre tekintettel hozta meg elutasító döntését,

a Győri Munkaügyi Bíróság az Mpk.50.112/1998/3. számú végzésével a kérelmet arra hivatkozással utasította el, hogy a kérelmezőt nem magánszemélyek, hanem tagszervezetek hozták létre, ezért üzemi tanácsi választásnál jelöltet nem állíthat, hanem csak a tagszervezetei élhetnek ezzel a joggal az Mt. 49. §-ának (3) bekezdése értelmében. A kérelmező fellebbezése folytán eljáró Győr-Moson-Sopron Megyei Bíróság az Mpkf.20.013/1999/2. számú végzésével a munkaügyi bíróság végzését helybenhagyta.

II.

Vitás volt az is, hogy az üzemi tanács-választásnál kell-e alkalmazni a választási eljárásról szóló 1997. évi C. törvény rendelkezéseit.

A Fővárosi Munkaügyi Bíróság a 24.Mpk.50.327/1998/5. számú végzésével megállapította, hogy a kérelmezett egyik üzeménél 1998. november 17-én megtartott választás nem volt jogszabályszerű, mert eltérő rendelkezés hiányában alkalmazni kellett volna a választási törvénynek azt a rendelkezését, amely szerint a szavazók regisztrálását úgy kell végrehajtani, hogy a szavazó aláírásával rögzítse jelenlétének tényét, és e mulasztás folytán a szavazásnál készült iratok alapján a szavazók kiléte nem volt megállapítható. Egyébként a végzés indokolása szerint ebben az ügyben a munkáltató megjelölt üzeménél tartott választás során a leadott szavazatok számát 745-ben, a szavazatok újraszámlálása alapján az érvényes szavazatok számát 820-ban állapították meg azzal, hogy 21 érvénytelen szavazat is volt. A Fővárosi Bíróság a 49.Mpkfv.21.768/1999/2. számú végzésével a munkaügyi bíróság végzését helyes indokainál fogva helybenhagyta.

Hasonlóan döntött:

a Fővárosi Munkaügyi Bíróság a 24.Mpk.50.335/1998/4. számú végzésével, melyet a Fővárosi Bíróság a 49.Mpkfv.22.146/1999/2. számú végzésével helyes indokainál fogva helybenhagyott,

a Fővárosi Munkaügyi Bíróság a 24.Mpk.50.341/1998/4. számú végzésével, melyet a Fővárosi Bíróság a 49.Mpkfv.21.769/1999/2. számú végzésével helyes indokainál fogva helybenhagyott,

a Fővárosi Munkaügyi Bíróság a 24.Mpk.50.536/1998/5. számú végzésével, melyet a Fővárosi Bíróság a 49.Mpkfv.21.767/1999/2. számú végzésével helyes indokainál fogva helybenhagyott.

E döntésekkel ellentétben hasonló tényállású ügyben a Szegedi Munkaügyi Bíróság a 2.Mpk.50.146/1998/4. számú végzésével a kérelmet elutasította. Elegendőnek találta, hogy a választás során ellenőrizték a megjelent személy szavazásra jogosultságát, a névjegyzékben a nevét "kipipálták", részére a szavazólapot átadták. A kérelmező fellebbezése folytán eljáró Csongrád Megyei Bíróság a 2.Mpkf.20.336/1999/1. számú végzésével a munkaügyi bíróság végzését

helybenhagyta. Lényegesnek találta, hogy maga a kérelmező sem állított olyan tényt, illetve nem hivatkozott olyan bizonyítékra, amely szerint a választási bizottság a szavazás során nem ellenőrizte a szavazó személyazonosságát, illetve hogy a bekarikázással történő szavazás megállapítása egyetlen alkalommal is elmaradt volna.

III.

Végül döntött a bíróság abban a kérdésben is, hogy a központi üzemi tanács delegálás útján történő megalakításánál alkalmazható-e az Mt. 54. §-ának bírósági utat engedő rendelkezése.

A kérelmező szakszervezeti szövetség a munkáltató központi üzemi tanácsa ellen előterjesztett kérelmével - amelyben a központi üzemi tanácsot választási bizottságnak tekintette - a munkáltató üzemeinél tartott üzemi tanács-választások jogellenességének megállapítását kérte a szakszervezeti szövetségnek az I. pontban foglaltak alapján történt kizárása miatt. A Fővárosi Munkaügyi Bíróság a 20.Mpk.50.050/1999/4. számú végzésével hatáskörének hiánya miatt az eljárást megszüntette, minthogy a központi üzemi bizottság nem tekinthető választási bizottságnak. A Fővárosi Bíróság a kérelmező fellebbezése folytán hozott 49.Mpkfv.23.094/1999/1. számú végzésével a munkaügyi bíróság végzését hatályon kívül helyezte és az első fokú bíróságot új határozat hozatalára utasította. Az indokolás szerint a bíróságnak fel kellett volna hívnia a kérelmezőt, hogy jelölje meg a központi üzemi tanács helyett a megfelelő kérelmezettet és ennek figyelembevételével kellett volna határoznia.

IV.

A jogegységi tanács nem nyilvános ülésén a legfőbb ügyész képviselője kifejtette, hogy szakszervezeti szövetség nem jogosult jelöltet állítani az üzemi tanács választásnál, mert nem rendelkezik taggal az adott munkahelyen. Kötelező rendelkezés hiányában a választásnál az 1997. évi C. törvény rendelkezéseit nem kell alkalmazni, de minden olyan eljárás elfogadható, amely alkalmas a tényleges választási eredmény megállapítására. A központi üzemi tanács létrehozásánál a választásra vonatkozó rendelkezések nem alkalmazhatók, emiatt a megalakítással kapcsolatban nem lehet a bírósághoz fordulni jogorvoslatért.

V.

1. A jogegységi tanács álláspontja szerint az I. alatti kérdésben abból a rendelkezésből kell kiindulni, hogy az Mt. 21. §-ának (4) bekezdése szerint az Mt. alkalmazásában a munkáltatónál képvisellel rendelkező szakszervezetnek azt a szakszervezetet kell tekinteni, amelyik alapszabálya szerint a munkáltatónál képviselőre jogosult szervezet működtet, illetőleg tisztségviselővel rendelkezik. Az Mt. 46. §-ának (1) bekezdésére figyelemmel ezen szakszervezet tagjaira is vonatkozik az a szabály, hogy üzemi tanácstagga szakszervezeti jelöltként is csak akkor választhatók, ha legalább 6 hónapja az adott munkáltatóval munkaviszonyban állnak. A munkáltatónál képvisellel rendelkező szakszervezet tagjai közül állíthat jelöltet az üzemi tanács-választásnál (Mt. 49. § (3) bekezdése). Ezzel egybevetve azt a további rendelkezést, amely szerint szakszervezetnek természetes személy, szakszervezeti szövetségnek pedig szakszervezet lehet a tagja (1989. évi II. törvény 3. § (3) bekezdése, 13. §), következik, hogy a munkáltatóval (részlegnél történő üzemi tanács-választás esetén a részleggel/üzemmel) munkaviszonyban álló taggal rendelkező szakszervezet állíthat jelöltet a megjelölt tagjai közül a munkáltatónál/üzemnél történő üzemi tanács-választásnál. Ilyen jogosítvány - az előfeltételek hiányában - szakszervezeti szövetséget nem illeti meg. E kérdésben az Mt. idézett rendelkezései az irányadók.

2. A II. alatti kérdésben a jogegységi tanács abból indult ki, hogy az Mt. azon szabályozásából, amellyel a választási eljárásnak az 1997. évi C. törvénynek megfelelő részletességgel történt szabályozását mellőzte, nem következik a nem szabályozott kérdésekben a hivatkozott törvény alkalmazandó volta. Az üzemi tanács-választásnál eljárók és a szavazók szoros kapcsolatára

figyelemmel ugyanis csak az a követelmény támasztható, hogy az eljárás során szabályszerűnek tekinthető minden olyan megoldás, amely a szavazásra jogosultak és csak azok választási jogának gyakorlását biztosítja. Ebből következőleg a választás jogszerűségének elbírálásánál nem az 1997. évi C. törvény alkalmazását, hanem azt kell vizsgálni, hogy lényeges, vagyis az eredményre kiható szabálytalanság megállapítható-e vagy sem.

Az ilyen vitákban nem hagyható figyelmen kívül az sem, hogy az üzemi tanácsi választással összefüggő jogvita esetén - a törvény értelmében - a választási bizottság és a munkáltatónál (részlegnél történő üzemi tanács választás esetén az üzemnél) képvisellel rendelkező szakszervezetek közösen határoznak. Ezek határozata ellen lehet a munkaügyi bírósághoz fordulni. Az eljárásban kérelmezettként a választási bizottság és a megjelölt szakszervezetek vesznek részt, akik között pertársaság jön létre (Mt. 54. §, BH 1995/1/61, 1996/1/65).

3. Végül a III. alatti kérdésben a jogegységi tanács azt tartotta jelentősnek, hogy eredményes üzemi tanács-választás esetén mindkét félnek fontos érdeke fűződik az üzemi tanács, illetve üzemi tanácsok és a központi üzemi tanács mielőbbi működésének megkezdéséhez és az üzemi

tanács(-ok)nak a munkáltatói döntésekben való részvételéhez. A központi üzemi tanácsot a munkavállalók nem közvetlenül választják, hanem az Mt. 44. §-ának (2) bekezdése értelmében a már megválasztott üzemi tanácsok a munkavállalók létszámával arányos számban delegálnak tagokat a központi üzemi tanácsba a már megválasztott üzemi tanácstagok közül. Az Mt. 54.

§-a rendelkezéséből az következik, hogy az üzemi tanács-választás megtámadására vonatkozó szabályok hatálya nem terjed ki a központi üzemi tanács delegálás útján történő megalakítására.

A fenti indokok alapján hozta meg a jogegységi tanács a rendelkező részben írt határozatát.

Budapest, 1999. július 5.

Dr. Horeczky Károly s.k. a tanács elnöke, Dr. Ádám Lóránt s.k. előadó bíró, Dr. Fekete Zsuzsanna s.k. bíró, Dr. Stefán László s.k. bíró, Dr. Tallián Blanka s.k. bíró